

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

PRÀCTICUM I

Guia didàctica i orientacions– 3r de Grau de Mestre

FACULTAT D'EDUCACIÓ

ÍNDEX

JUSTIFICACIÓ

CAPÍTOL 1. EL PRÀCTICUM I

1. QUÈ ÉS EL PRACTICUM I?
2. COMPETÈNCIES, OBJECTIUS I CONTINGUTS DEL PRÀCTICUM I EN EDUCACIÓ INFANTIL
3. COMPETÈNCIES, OBJECTIUS I CONTINGUTS DEL PRÀCTICUM I EN EDUCACIÓ PRIMÀRIA
4. LÍNIES BÀSIQUES DEL PLA DE TREBALL
5. FUNCIONS DEL PROFESSORAT

CAPÍTOL 2. PLA DE TREBALL: PRÀCTICUM I

1. INTRODUCCIÓ
2. PLANIFICACIÓ
3. ORIENTACIONS PER A LA REVISIÓ DELS DOCUMENTS I ELABORACIÓ DE LA MEMÒRIA
4. FORMAT I REDACCIÓ DE LA MEMÒRIA

CAPÍTOL 3. AVALUACIÓ DEL PRÀCTICUM I

CAPÍTOL 4. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA RECOMANADA

JUSTIFICACIÓ

La realització del Pràcticum I proporciona una primera aproximació tutelada al funcionament i organització d'un centre educatiu i als processos d'ensenyament-aprenentatge. L'objectiu durant l'estada en el Pràcticum I consisteix a realitzar en primer lloc, una aproximació descriptiva sobre el centre escolar on es realitzen les pràctiques com també la revisió i anàlisi crítica dels documents que exposen l'organització i el funcionament del centre escolar (Projecte Educatiu i Programació General Anual). A continuació, es realitzarà l'anàlisi i reflexió sobre la realitat educativa en una aula. L'experiència del Pràcticum és considerada un element curricular essencial per al desenvolupament de les competències professionals bàsiques dels estudiants del Grau de Magisteri.

En el primer capítol, es defineixen les competències generals del Grau de Magisteri, les competències específiques de l'assignatura, els objectius i els continguts del Pràcticum I. Es delimiten les principals línies del Pla de treball i les funcions del professorat.

En el segon capítol, s'exposa detalladament el pla de treball i les normes per a l'elaboració de la memòria.

En el tercer capítol, es donen les orientacions per a l'avaluació.

En el quart capítol, s'inclou una bibliografia i webgrafia de consulta, sobre la base de la legislació actual, publicacions de llibres, articles científics així com enllaces webs.

CAPÍTOL 1. EL PRÀCTICUM I

1. QUÈ ÉS EL PRÀCTICUM I?

El Pràcticum és una matèria obligatòria de 48 crèdits en el pla d'estudis distribuïda en tres períodes: Pràcticum I (18 crèdits), Pràcticum II (18 crèdits) i Pràcticum III (12 crèdits). El Pràcticum I es cursa en tercer durant el primer semestre, mentre que el Pràcticum II i III es desenvolupen en l'aula durant el primer i el segon semestre respectivament. Quant al Pràcticum I, és el primer contacte de l'alumnat en pràctiques amb la realitat educativa en un centre escolar. L'objectiu durant aquesta estada se centra en la contextualització i anàlisi del centre educatiu, per això s'haurà d'observar, analitzar i reflexionar sobre l'organització del centre escolar, la seua documentació i la realitat de l'aula.

Amb l'objecte de desenvolupar la iniciació docent de l'alumnat en pràctiques en un centre escolar es desenvolupa l'assignatura Pràcticum, en la qual tindran l'oportunitat de conèixer la complexitat de la realitat educativa, posar en pràctica l'experiència teòric-pràctica desenvolupada en la seua etapa formativa, reflexionar sobre la seua pròpia experiència en el centre escolar, etc.

Grau de mestre en educació infantil

2. COMPETENCIES, OBJECTIUS I CONTINGUTS DEL PRÀCTICUM II EN EDUCACIÓ INFANTIL

Grau de mestre en educació infantil

Competències Generals del Títol (CG)

- CG2: Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat. Prendre consciència del propi procés d'aprenentatge i autoregular-lo. Capacitat de buscar, usar i integrar la informació. Mostrar interès per aprendre al llarg de la vida i actualitzar les pròpies competències i els punts de vista professionals, de forma autònoma, orientada o dirigida segons les necessitats de cada moment. Vetllar per un creixement emocional equilibrat.

- CG3: Capacitat d'adaptació a noves situacions. Analitzar àgilment els canvis que es produeixen en l'entorn i ésser capaç de prendre decisions raonades per a donar-los resposta. Planificar i organitzar noves accions amb capacitat reflexiva.
- CG5: Habilitats en les relacions interpersonals. Mostrar empatia, sociabilitat i tacte en la comunicació amb els altres, i també una actitud contrària a la violència, als prejudicis i als estereotips sexistes. Crear una atmosfera agradable i cooperativa. Transmetre benestar, seguretat, tranquil·litat i afecte en les relacions interpersonals.
- CG6: Capacitat creativa i emprenedora. Formular, dissenyar i gestionar projectes innovadors per a donar resposta a les necessitats detectades. Buscar i integrar nous coneixements i actituds en experiències tant internacionals com del propi territori amb la finalitat d'emprendre canvis de forma creativa en les pràctiques professionals.
- CG7: Reconeixement de la diversitat i de la multiculturalitat. Valorar positivament la diversitat de tot tipus, respectar altres visions del món i gestionar amb creativitat les interaccions multiculturals amb la finalitat d'enriquir-se mútuament.
- CG8: Sostenibilitat. Valorar l'impacte social i mediambiental de les pròpies actuacions i de les de l'entorn. Manifestar visions integrades i sistèmiques i promoure canvis per a una gestió sostenible dels recursos.

Competències específiques (CE)

- CE1: Aplicar els elements propis de les àrees dels currículums d'Infantil vigents, amb criteris de coherència: fins, competències, objectius, continguts i criteris d'avaluació.
- CE2: Promoure i facilitar els aprenentatges en la primera infància, des d'una perspectiva globalitzadora i integradora de les diferents dimensions cognitiva, lingüística, emocional, motriu, social, filosòfica, cultural i volitiva.
- CE3: Dissenyar i regular entorns harmònics d'aprenentatge en contextos de diversitat en l'Educació Infantil que atenguin les necessitats educatives singulars de cada estudiant, les dificultats d'aprenentatge, la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte als drets humans.
- CE4: Fomentar la convivència dintre i fora de l'aula d'Educació Infantil i abordar la resolució pacífica de conflictes.

- CE5: Observar sistemàticament en contextos propis de l'Educació Infantil ambients d'aprenentatge i de convivència, interpretar les pràctiques educatives segons els marcs teòrics de referència, reflexionar sobre aquests i actuar en conseqüència.
- CE6: Dinamitzar la reflexió en grup sobre l'acceptació de normes i el respecte als altres. Promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- CE7: Potenciar l'evolució dels diferents llenguatges de l'educació infantil, identificar possibles disfuncions i vetllar per la seua correcta evolució. Afavorir el desenvolupament de les habilitats comunicatives.
- CE8: Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües. Seleccionar els recursos educatius més adequats per a cada situació.
- CE9: Reconèixer les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació i, en particular, de la televisió en la primera infància.
- CE10: Fomentar el creixement i el desenvolupament infantil, amb especial atenció als fonaments d'higiene, salut i nutrició, i als fonaments dels processos d'aprenentatge i de construcció de la personalitat en la primera infància. Reconèixer els fonaments de l'atenció primerenca.
- CE12: Assumir que l'exercici de la funció docent s'ha d'anar perfeccionant i adaptant als canvis científics, pedagògics, tecnològics, socials i culturals al llarg de la vida.
- CE13: Comprendre la importància del paper del mestre per a poder actuar com col·laborador i orientador de pares i mares en relació amb l'educació familiar en el període 0-6 anys i dominar les habilitats socials en el tracte i la relació amb la família de cada nen i amb el conjunt de les famílies.

Objectius formatius

- Expressar-se oralment i per escrit amb la fluïdesa i la correcció necessàries en les llengües de la Comunitat Autònoma per a desenvolupar l'ensenyament en l'etapa d'infantil i també utilitzar una llengua estrangera com llengua vehicular en algunes situacions de l'aula.
- Adquirir un coneixement pràctic de l'aula i de la seua gestió.

- Conèixer i aplicar els processos d'interacció i comunicació en l'aula i dominar les destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar un clima d'aula que facilita l'aprenentatge i la convivència.
- Controlar i fer el seguiment del procés educatiu i en particular el d'ensenyament-aprenentatge mitjançant el domini de les tècniques i estratègies necessàries. Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació en les activitats d'ensenyament i aprenentatge guiat i autònom.
- Relacionar teoria i pràctica amb la realitat de l'aula i del centre.
- Participar en l'activitat docent i aprendre a saber fer, actuant i reflexionant des de la pràctica.
- Participar en les propostes de millora en els diferents àmbits d'actuació que es puguin establir en un centre.
- Regular els processos d'interacció i comunicació en grups d'estudiants 0-6 anys. Tot això desenvolupant estratègies que eviten l'exclusió i la discriminació. Conèixer formes de col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social.

Continguts

- Observació i anàlisi crítica de l'organització de les escoles, i si escau, els centres i aules de formació de persones adultes, i la diversitat d'actors i accions que implica el seu funcionament. Així com la col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn.
- Observació i anàlisi crítica de l'organització de l'ensenyament en el marc dels paradigmes epistemològics de les matèries del títol, utilitzant de forma integrada els coneixements disciplinaris, transversals i multidisciplinaris adequats al respectiu nivell educatiu, mostrant la comprensió dels objectius d'aprenentatge de les àrees de coneixement que estableix el currículum d'educació infantil.

- Exercici de mediació en el progrés escolar de l'alumnat en el marc d'una educació integral i la promoció de l'aprenentatge autònom, utilitzant les tecnologies de la informació i comunicació en les activitats d'ensenyament i aprenentatge guiat i autònom. Tot això desenvolupant estratègies que eviten l'exclusió i la discriminació.
- Disseny i desenvolupament de projectes educatius, unitats de programació, entorns, activitats i materials, inclosos els digitals, que permeten adaptar el currículum a la diversitat de l'alumnat i promoure la qualitat dels contextos en els quals es desenvolupa el procés educatiu, de manera que es garantisca el seu benestar.
- Aplicació de l'avaluació en la seua funció pedagògica i no solament acreditativa, com element regulador i promotor de la millora de l'ensenyament, de l'aprenentatge i de la pròpia formació, assumint la necessitat de desenvolupament professional continu mitjançant la reflexió, l'autoavaluació i la investigació sobre la pròpia pràctica.
- Valoració de la importància de participar en projectes d'innovació i d'investigació relacionats amb l'ensenyament i l'aprenentatge, i d'introduir propostes innovadores en l'aula.
- Capacitat per a potenciar i liderar el desenvolupament i implementació, en el centre escolar al que pertanga, de propostes curriculars en alguna àrea curricular en la qual posseïska una major qualificació i responsabilitzar-se de dinamitzar els processos de la millora de la qualitat en aqueixa àrea.
- Valoració de la dimensió ètica de docent, de la seua actuació responsable, prenent decisions i analitzant críticament les concepcions i propostes sobre educació procedents tant de la investigació i la innovació com de l'Administració educativa.
- Domini de la comunicació oral i escrita amb la fluïdesa i la correcció necessàries en llengua catalana i castellana per a desenvolupar l'ensenyament en l'etapa d'infantil i també competència en l'ús d'una llengua estrangera com llengua vehicular en algunes situacions de l'aula.

3. COMPETÈNCIES, OBJECTIUS I CONTINGUTS DEL PRÀCTICUM I EN EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Grau de mestre en educació primària

Competències Generals del Títol (CG)

- CG2: Planificar, organitzar i gestionar processos, informació, resolució de problemes i projectes. Tenir iniciativa, esperit emprenedor i capacitat de generar noves idees i accions.
- CG3: Mostrar habilitats lingüístiques orals i escrites per a ensenyar (llengües oficials de la Comunitat Valenciana i llengües estrangeres) i habilitats de comunicació en diferents nivells i registres.
- CG5: Treballar en equip, col·laborant i liderant quan siga necessari.
- CG6: Valorar la diversitat com un fet natural i integrar-la positivament.
- CG7: Exercir la crítica i l'autocrítica emetent judicis raonats, i comprometre's ètica, personal i professionalment. Estar motivat per a millorar la qualitat.
- CG8: Entendre l'aprenentatge com un fet global, complex i transcendent; autoregular el propi aprenentatge i mobilitzar sabers de tot tipus adaptant-se a noves situacions i connectar coneixements com mètode per a elaborar altres nous.

Competències específiques (CE)

Objectius formatius

- CE1: Conèixer l'organització de les escoles d'educació primària, i si escau, els centres i aules de formació de persones adultes, i la diversitat d'actors i accions que implica el seu funcionament. Col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn i treballar en equip amb els companys com condició necessària per a la millora de l'activitat professional, compartint coneixements i valorant experiències.
- CE2: Comprendre les característiques i condicions en les quals es produeix l'aprenentatge escolar i identificar com pot afectar al desenvolupament de l'alumnat i exercir la funció tutorial, orientant els alumnes i els pares del seu grup d'alumnes. Tot això cercant l'enteniment i la cooperació amb les famílies, tenint en compte els diferents contextos familiars i estils de vida.

- CE3: Organitzar l'ensenyament en el marc dels paradigmes epistemològics de les matèries del títol, utilitzant de forma integrada els coneixements disciplinaris, transversals i multidisciplinàries adequats al respecte nivell educatiu, mostrant la comprensió dels objectius d'aprenentatge de les àrees de coneixement que estableix el currículum d'educació primària.
- CE4: Motivar i potenciar el progrés escolar de l'alumnat en el marc d'una educació integral i promoure el seu aprenentatge autònom, partint dels objectius i continguts propis de cada nivell educatiu, amb expectatives positives del progrés de l'alumnat. Tot això renunciant als estereotips establits i externs a l'aprenentatge i desenvolupant estratègies que eviten l'exclusió i la discriminació.
- CE5: Identificar i recolzar a l'alumnat amb què es treballa perquè no arriba a el seu potencial d'aprenentatge o té dificultats de comportament, emocionals o socials. També saber com sol·licitar assessorament als diferents serveis i especialistes per a atendre la diversitat de necessitats educatives especials.
- CE6: Potenciar en l'alumnat una actitud de ciutadania crítica responsable i poder dinamitzar la construcció participada de normes de convivència democràtica i enfrontar-se i resoldre de forma col·laborativa situacions problemàtiques i conflictes. Ser capaç d'analitzar les desigualtats socials en el marc de la complexa relació educació-escola i el paper del mestre per a reproduir-les o transformar-les.
- CE7: Dissenyar i desenvolupar projectes educatius, unitats de programació, entorns, activitats i materials, inclosos els digitals, que permeten adaptar el currículum a la diversitat de l'alumnat i promoure la qualitat dels contextos en els quals es desenvolupa el procés educatiu, de manera que es garantisca el seu benestar.
- CE8: Assumir la dimensió ètica de docent, actuant amb responsabilitat, prenent decisions i analitzant críticament les concepcions i propostes sobre educació procedents tant de la investigació i la innovació com de l'administració educativa.
- CE9: Integrar les tecnologies de la informació i comunicació en les activitats d'ensenyament i aprenentatge guiat i autònom.
- CE10: Utilitzar l'avaluació en la seua funció pedagògica i no solament acreditativa, com element regulador i promotor de la millora de l'ensenyament, de l'aprenentatge i de la pròpia formació, assumint la necessitat de desenvolupament professional continu mitjançant la reflexió, l'autoavaluació i la investigació sobre la pròpia pràctica.
- CE11: Comprendre que el fet educatiu en general i els processos d'ensenyament i aprenentatge en particular són complexos. Assumir que l'exercici de la funció docent ha de millorar, actualitzar-se i adaptar-se als canvis científics, pedagògics, socials i culturals. Entendre la importància de participar en projectes d'innovació i d'investigació relacionats amb

l'ensenyament i l'aprenentatge, i d'introduir propostes innovadores en l'aula.

- CE12: Expressar-se oralment i per escrit amb la fluïdesa i la correcció necessàries en llengua catalana i castellana per a desenvolupar l'ensenyament en l'etapa de primària i també utilitzar la llengua estrangera com llengua vehicular en algunes situacions de l'aula.
- CE13: Potenciar i liderar el desenvolupament i implementació, en el centre escolar al que pertanga, de propostes curriculars en alguna àrea curricular en la qual posseïska una major qualificació i responsabilitzar-se de dinamitzar els processos de la millora de la qualitat en aqueixa àrea.

Objectius formatius

- Expressar-se oralment i per escrit amb la fluïdesa i la correcció necessàries en les llengües de la Comunitat Autònoma per a desenvolupar l'ensenyament en l'etapa d'infantil i també utilitzar una llengua estrangera com llengua vehicular en algunes situacions de l'aula.
- Adquirir un coneixement pràctic de l'aula i de la seua gestió.
- Conèixer i aplicar els processos d'interacció i comunicació en l'aula i dominar les destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar un clima d'aula que facilita l'aprenentatge i la convivència.
- Controlar i fer el seguiment del procés educatiu i en particular el d'ensenyament-aprenentatge mitjançant el domini de les tècniques i estratègies necessàries. Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació en les activitats d'ensenyament i aprenentatge guiat i autònom.
- Relacionar teoria i pràctica amb la realitat de l'aula i del centre.
- Participar en l'activitat docent i aprendre a saber fer, actuant i reflexionant-ne des de la pràctica.
- Participar en les propostes de millora en els diferents àmbits d'actuació que es puguin establir en un centre.
- Regular els processos d'interacció i comunicació en grups d'estudiants 6-12 anys. Tot això desenvolupant estratègies que eviten l'exclusió i la discriminació.
- Conèixer formes de col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social

Continguts

- Observació i anàlisi crítica de l'organització de les escoles, i si escau els centres i aules de formació de persones adultes, i la diversitat

d'actors i accions que implica el seu funcionament. Així com la col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn.

- Observació i anàlisi crítica de l'organització de l'ensenyament en el marc dels paradigmes epistemològics de les matèries del títol, utilitzant de forma integrada els coneixements disciplinaris, transversals i multidisciplinaris adequats al respectiu nivell educatiu, mostrant la comprensió dels objectius d'aprenentatge de les àrees de coneixement que estableix el currículum d'educació primària.
- Exercici de mediació en el progrés escolar de l'alumnat en el marc d'una educació integral i la promoció de l'aprenentatge autònom, utilitzant les tecnologies de la informació i comunicació en les activitats d'ensenyament i aprenentatge guiat i autònom. Tot això desenvolupant estratègies que eviten l'exclusió i la discriminació.
- Disseny i desenvolupament de projectes educatius, unitats de programació, entorns, activitats i materials, inclosos els digitals, que permeten adaptar el currículum a la diversitat de l'alumnat i promoure la qualitat dels contextos en els quals es desenvolupa el procés educatiu, de manera que es garantisca el seu benestar.
- Aplicació de l'avaluació en la seua funció pedagògica i no solament acreditativa, com element regulador i promotor de la millora de l'ensenyament, de l'aprenentatge i de la pròpia formació, assumint la necessitat de desenvolupament professional continu mitjançant la reflexió, l'autoavaluació i la investigació sobre la pràctica.
- Valoració de la importància de participar en projectes d'innovació i d'investigació relacionats amb l'ensenyament i l'aprenentatge, i d'introduir propostes innovadores en l'aula.
- Capacitat per a potenciar i liderar el desenvolupament i implementació, en el centre escolar al que pertanga, de propostes curriculars en alguna àrea curricular en la qual posseïska una major qualificació i responsabilitzar-se de dinamitzar els processos de la millora de la qualitat en aqueixa àrea.
- Valoració de la dimensió ètica de docent, de la seua actuació responsable, prenent decisions i analitzant críticament les concepcions i propostes sobre educació procedents tant de la investigació i la innovació com de l'Administració educativa.
- Domini de la comunicació oral i escrita amb la fluïdesa i la correcció necessàries en llengua catalana i castellana per a desenvolupar l'ensenyament en l'etapa de primària i també competència en l'ús d'una llengua estrangera com llengua vehicular en algunes situacions de l'aula.

3. LÍNIES BÀSIQUES DEL PLA DE TREBALL

El pla de treball és una eina que permet organitzar i sistematitzar les principals directrius que s'han de desplegar durant un període de temps per a la consecució d'una finalitat. En aquest cas, l'estada del Pràcticum I ocupa del 25/10/2013 al 16/12/2013 i es realitza als centres d'Infantil, Primària i en la Universitat.

L'estada durant el Pràcticum I s'ha de veure com un projecte personal en què s'integren les pautes comunes que homologuen la formació de l'estudiant implementant, dins de la seua especialitat, les dinàmiques i interessos específics de cada escola i les peculiaritats i els interessos dels docents tutors del centre i supervisors de l'alumnat en pràctiques.

A continuació, s'exposen les línies generals a desenvolupar durant el Pràcticum I.

En el centre educatiu de pràctiques, el pla de treball implica:

A) respecte al centre:

- a) Descripció del centre.
- b) Context socioeconòmic, mediambiental, cultural i sociolingüístic del centre.
- c) Descripció orgànica i acadèmica del centre.
- d) Anàlisi del Projecte Educatiu de Centre.
- e) Anàlisi del Programa Plurilingüe o Lingüístic.
- f) Anàlisi de la Programació General Anual.
- g) Programacions didàctiques (cicle).
- h) Coordinació docent.
- i) Relació del centre amb les institucions i la comunitat educativa.

B) respecte a l'aula:

- a) Organització i funcionament de l'aula.
- b) Característiques generals i psicoevolutives del grup/classe.
- c) Necessitats específiques de suport educatiu.
- d) Programació didàctica en l'aula.
- e) Descripció analítica i crítica de les activitats de col·laboració en la tasca docent i organitzativa amb la mestra tutora o el mestre tutor.
- f) Competències, objectius i continguts de les activitats realitzades directament per l'alumne/a practicant amb l'alumnat del grup/classe i sota la supervisió de la tutora d'aula.
- g) Vinculació teoricopràctica.
 - Ajust entre el Projecte Educatiu de Centre, la Programació General Anual, el Projecte Plurilingüe o Lingüístic la seua aplicació en l'aula-centre escolar.
 - Ajust entre els aprenentatges adquirits durant el Grau de Mestre i la realitat en l'aula-centre escolar.

En la universitat, el pla de treball implica:

C) Assistència a seminaris:

C.1. L'assistència als seminaris (generals, de tutoria o individuals) establits pels professors tutors de pràctiques de la Facultat d'Educació.

- Seminaris generals (o de gran grup): ofereix orientacions de caràcter general, aplicables a múltiples situacions i d'utilitat per a desenvolupar un adequat període de pràctiques. Són obligatoris.
- Seminaris de tutoria (o de grup mig): el tutor de la universitat guia, orienta assessora un grup d'alumnes en aspectes més concrets i específics de les seues pràctiques. Són obligatoris.
- Seminaris individuals: l'alumne consulta dubtes concrets durant la realització de les seues pràctiques. Estos seminaris de tipus individual de pràctiques s'utilitzaran perquè realitze una avaluació formativa, és a dir, que supervise les parts de la Memòria i el seu

desenvolupament. D'aquesta manera el resultat final de la Memòria s'ajustarà més als objectius proposats.

El pla de treball de cada alumne de pràctiques queda reflectit en:

D) Elaboració de la Memòria:

El Pràcticum I conclou amb el lliurament de la Memòria de pràctiques on queda reflectit el desenvolupament del pla de treball.

4. FUNCIONS DEL PROFESSORAT

Durant l'estada de l'alumnat en pràctiques als centres educatius, l'alumnat ha de realitzar la Memòria del Pràcticum I. Aquestes seran orientades amb les aportacions del tutor de pràctiques i per part dels mestres del centre, l'assessorament i l'orientació dels quals són fonamentals perquè l'alumnat assolisca els objectius proposats.

» *Docent del centre escolar*

La funció pot concretar-se en tres aspectes bàsics. En primer lloc, assessorar i orientar l'alumnat de pràctiques en l'observació i l'anàlisi de la realitat educativa del centre. En segon lloc, informar i guiar com a tutors o tutores durant el procés de revisió i anàlisi dels documents d'identitat i organitzatius de l'escola. I, per últim, fer un seguiment i una avaluació formativa de l'alumnat que, en acabar el període de Pràcticum I, concretarà amb la seua avaluació de l'estada.

» *Docent de la Facultat*

Pel que fa al professorat de la Universitat, la funció del tutor amb l'alumnat en pràctiques es basa en oferir un seguiment i orientacions sobre el desenvolupament del la Memòria del Pràcticum I. Afavorirà el desenvolupament de la reflexió de l'alumnat sobre els continguts teòrics i pràctics que ha estudiat durant els estudis de Grau de Magisteri aplicant-los amb l'anàlisi i reflexió de la realitat educativa. Aquesta funció es desenvoluparà en sessions de gran grup, de petit grup (o seminari) i de tutories individualitzades.

TEMES A TRACTAR EN LES SESSIONS DEL SEMINARI

Aquests temes són una proposta orientativa d'aspectes fonamentals a treballar en els seminaris de petit grup.

El tractament s'enfocarà a través del debat, l'exposició conjunta i la reflexió, tant del docent com de l'alumnat, d'acord amb les distintes realitats educatives que pot observar. Aquest enfocament ajudarà a tractar la teoria des d'una perspectiva real, actual i pràctica.

SESIONS DE TREBALL

SESSIÓ 1

1. Guia de treball Pràcticum I.
 - a. Organització de las sessions.
 - b. Aspectes formals.
 - c. Esquema de pràcticum: memòria.
 - d. Avaluació.

SESSIÓ 2

2. L'observació i documentació com a tècnica de recollida, anàlisi de la informació i reflexió.

SESSIÓ 3

3. Aspectes relacionats amb l'Administració Educativa amb el Centre.
 - a. Administració Educativa.
 - i. Legislació. Organització i funcionament
 - ii. Plans, projectes i experiències innovadores.

- b. Centre educatiu.
 - i. Organització i funcionament.
 - ii. Plans, projectes i experiències innovadores implantades.
 - iii. Contextualització del centre.

SESSIÓ 4

- 4. Altres temes d'interés:
 - a. Rutines i jornada escolar.
 - b. Espais del centre i de l'aula.
 - c. Resolució de conflictes / Gestió del desenvolupament emocional.
 - d. Desenvolupament evolutiu.
 - e. Metodologia i planificació.
 - f. Atenció a la diversitat.

SESSIÓ 5

- 5. La memòria del Pràcticum I: avaluació, dubtes i suggerències.

CAPÍTOL 2. ORIENTACIONS PER AL PRÀCTICUM I

1. INTRODUCCIÓ

En el present capítol s'exposen de manera detallada les normes per a l'elaboració de la Memòria atenent els objectius del Pla de treball. Conèixer els aspectes que ha d'integrar la memòria de pràctiques com també les seues principals normes d'elaboració i redacció resulta un factor essencial per a garantir una major qualitat en el resultat de la seua realització.

És possible que la lectura del Pla de treball o les orientacions per a la realització de la proposta didàctica generen dubtes, no obstant això no ha de suposar inquietud o preocupació en l'alumnat ja que podrà resoldre les seues qüestions durant els diferents seminaris desenvolupats al llarg del Pràcticum I.

2. PLANIFICACIÓ

Durant les dues primeres setmanes del període de pràctiques s'analitzaran els següents aspectes centrats en la revisió de l'estructura, organització i documents del centre educatiu.

1. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA SOBRE LA REALITAT ESCOLAR

- a) Descripció del centre.
- b) Context socioeconòmic, mediambiental, cultural i sociolingüístic del centre.
- c) Descripció orgànica i acadèmica del centre.
- d) Anàlisi del Projecte Educatiu de Centre..
- e) Anàlisi del Programa Plurilingüe o Lingüístic.
- f) Anàlisi de la Programació General Anual.
- g) Programacions didàctiques (cicle).
- h) Coordinació docent.
- i) Relació del centre amb les institucions i la comunitat educativa.

A continuació es realitzarà l'observació, anàlisi i reflexió crítica sobre la realitat de l'aula. Aquest pas es pot començar a desenvolupar des del primer dia en l'aula.

2. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA SOBRE LA REALITAT DE L'AULA

- a) Organització i funcionament de l'aula.
- b) Característiques generals i psicoevolutives del grup/classe.
- c) Necessitats específiques de suport educatiu.
- d) Programació didàctica en l'aula.
- e) Descripció analítica i crítica de les activitats de col·laboració en la tasca docent i organitzativa amb la mestra tutora o el mestre tutor.

- f) Competències, objectius i continguts de les activats realitzades directament per l'alumnat practicant amb l'alumnat del grup/classe i sota la supervisió de la tutora d'aula.
- g) Tutoria.
- h) Col·laboració i coordinació amb les famílies i/o institucions.
- i) Vinculació teoricopràctica.
 - Ajust entre el Projecte Educatiu de Centre, la Programació General Anual, el Projecte Plurilingüe o Lingüístic i la pràctica en l'aula.
 - Ajust entre els aprenentatges adquirits durant el Grau de Mestre i la realitat en l'aula i centre escolar.

3. ORIENTACIONS PER A L'ANÀLISI DE LA DOCUMENTACIÓ

Es proposa un guió orientatiu identificant els principals aspectes que ha d'incloure la contextualització del centre escolar com també els documents que componen tant el Projecte Educatiu de Centre com la Programació General Anual. Es tracta d'una estructura oberta i flexible que permet integrar i ajustar altres documents o projectes oposats.

Cal assenyalar, que en l'anàlisi desenvolupada tant a nivell de centre (context i documentació) com d'aula, no consisteix a registrar de manera minuciosa tot el que s'observeix ni es tracta de copiar tota la documentació consultada. Per contra, es pretén que l'alumne analitzi el funcionament del centre sintetitzant les seues observacions i elaborant una reflexió personal a partir de l'anàlisi de l'observat.

1. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA SOBRE LA REALITAT ESCOLAR

a) Descripció del centre

(Col·legi públic/concertat/privat; localització; nivells educatius que imparteixen; organització i recursos, etc.).

b) Context socioeconòmic, mediambiental, cultural i sociolingüístic del centre

(Nivell socioeconòmic dels habitants, context cultural, predomini lingüístic del valencià/castellà/ambdues, procedència de l'alumnat, etc.).

c) Descripció orgànica i acadèmica del centre

(Organigrama orgànic i acadèmic que represente l'estructura organitzativa del centre educatiu).

Per a portar a terme l'anàlisi del Projecte Educatiu de Centre i la Programació General Anual es tindran en consideració les directrius proposades en la Resolució de 24 de juliol de 2013, de les direccions generals de Centres i Personal Docent, i d'Innovació, Ordenació i Política Lingüística, per la qual es dicten instruccions per a l'organització i funcionament en les escoles d'Educació Infantil de segon cicle i col·legis d'Educació Primària durant el curs 2013-2014.

d) Anàlisi del Projecte Educatiu de Centre

Orientacions sobre els documents que ha d'incloure el Projecte Educatiu de Centre:

- Valors, objectius i prioritats d'actuació, d'acord amb la identitat del centre i la consecució de les finalitats que estableixen la Llei Orgànica 2/2006 d'Educació i la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.
- La concreció dels currículums, una vegada aprovats pel claustre.
- El tractament transversal de l'educació en valors.
- El pla de convivència.
- El pla d'acció tutorial.
- El pla de normalització lingüística, quan el centre no dispose de projecte lingüístic autoritzat.
- El pla per al foment de la lectura.
- El pla de transició de l'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatòria, en el cas de centres que impartisquen l'etapa d'Educació Primària.
- El reglament de règim interior del centre.

- El disseny particular dels programes lingüístics que aplique el centre, per a aquells nivells i etapes per als quals -durant el curs 2013-2014- no es troben implantats els programes plurilingües regulats pel decret 127/2012, de 3 d'agost, del Consell.
- Les mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat.
- Les mesures de millora adoptades com a conseqüència dels resultats de l'avaluació diagnòstica del curs 2012-2013.
- El projecte educatiu del menjador escolar.
- La proposta d'accions de formació permanent del professorat per al desenvolupament del projecte educatiu.

e) Anàlisi del Programa Plurilingüe o Lingüístic

El Programa Plurilingüe o Lingüístic del centre és una documentació que forma part del Projecte Educatiu de Centre, no obstant atesa la seua importància en el procés d'ensenyament-aprenentatge es proposa aquest apartat per a aprofundir en les seues característiques, aplicació i anàlisi de les llengües impartides per al desenvolupament formatiu i personal de l'alumnat.

f) Anàlisi de la Programació General Anual (PGA)

La PGA estarà constituïda pel conjunt d'actuacions derivades de les decisions adoptades en el projecte educatiu elaborat en el centre i la concreció del currículum. Arreplegarà tots els aspectes relatius a l'organització i funcionament del centre, inclosos els projectes, el currículum, les normes i els plans d'actuació acordats i aprovats. Orientacions sobre els documents que ha d'incloure la PGA:

- Els criteris pedagògics per a l'elaboració de l'horari de l'alumnat, així com l'horari general del centre, els horaris dels diferents grups d'alumnat, i els horaris del professorat.
- El projecte educatiu i les seues modificacions.

- Els mecanismes d'avaluació de les mesures de millora adoptades com a conseqüència dels resultats obtinguts en l'avaluació diagnòstica del curs 2012-2013 .
- El programa anual d'activitats extraescolars i serveis complementaris.
- La situació del procés d'aplicació del disseny particular dels programes lingüístics en el centre, per a aquells nivells i etapes per als quals durant el curs 2013-2014 no es troben implantats els programes plurilingües regulats pel decret 127/2012, de 3 d'agost, del Consell.
- El calendari de reunions dels òrgans de govern del centre.
- El calendari d'avaluació i lliurament de la informació als representants legals de l'alumnat.
- Els aspectes organitzatius del calendari de reunions i entrevistes amb els representants legals de l'alumnat.
- Una memòria administrativa que inclourà el document d'organització del centre, l'estadística de principi de curs, i la situació d'instal·lacions i de l'equipament.
- El programa anual de formació permanent del professorat.
- El programa anual del menjador escolar.
- En aquells centres el projecte lingüístic dels quals es trobe autoritzat, les mesures que s'adoptaran en el centre en relació amb l'ensenyament de les llengües i el plurilingüisme.
- Els centres pertanyents a la Xarxa de Centres Plurilingües incorporaran a la PGA els mecanismes de seguiment i avaluació del Programa Plurilingüe que permeten valorar els resultats obtinguts i establir, quan siga necessari, proposades de millora.

g) Programacions didàctiques (cicle).

(Revisió i anàlisi d'aquest instrument de planificació curricular atenent a la seua estructura, finalitats, inclusió de las competències bàsiques, etc.).

h) Coordinació docent

(Observació i explicació de les activitats de coordinació docent desenvolupades entre membres d'un mateix curs, cicle respecte al centre, amb docents d'altres escoles, etc.)

i) Relació del centre amb les institucions i la comunitat educativa

Anàlisi i explicació de les relacions que el centre educatiu estableix tant a nivell extern (Institucions culturals, CEFIRE, empreses de productes educatius com editorials, etc.) com a nivell intern (Equip directiu, docents, alumnes, famílies, personal d'administració i serveis o personal no docent).

2. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA SOBRE LA REALITAT DE L'AULA

a) Organització i funcionament de l'aula

(Distribució de l'alumnat, recursos en l'aula, metodologia d'ensenyança, etc.).

b) Característiques generals i psicoevolutives del grup/classe

(Nombre d'alumnes, reflexions sobre el desenvolupament psicoevolutiu de l'alumnat en aquesta etapa, etc.)

b) Necessitats específiques de suport educatiu

(Necessitats educatives especials, adaptacions, etc.).

c) Programació didàctica en l'aula

(Anàlisi i explicació de la programació didàctica desenrotllada pel docent en l'aula: organització, plantejament, metodologia, aplicació, etc.).

c) Descripció analítica i crítica de les activitats de col·laboració en la tasca docent i organitzativa amb la mestra tutora o el mestre tutor

(Anàlisi i reflexió sobre les aportacions en classe, el desenvolupament de les activitats, l'organització, etc.).

d) Competències, objectius i continguts de les activitats realitzades directament per l'alumne/a practicant amb l'alumnat del grup/classe i sota la supervisió de la tutora d'aula

(Reflexió sobre la pròpia experiència com a docent en el desenvolupament d'activitats: llenguatge i comunicació, metodologia emprada, objectius plantejats i aconseguits, avaluació de les competències desenvolupades, etc.).

e) Tutoria

(anàlisi i explicació del sentit de la tutoria en l'aula i en l'escola: la seua funció, beneficis, aplicació, procés d'orientació, etc.).

f) Col·laboració i coordinació amb famílies i/o institucions

(Observació i anàlisi sobre les col·laboracions entre el docent de l'aula amb familiars de l'alumnat i/o institucions: quines finalitats tenen, amb quina freqüència, etc.).

g) Vinculació teoricopràctica

- Ajustament entre el Projecte Educatiu de Centre, la Programació General Anual i la pràctica en l'aula-centre escolar. (Anàlisi de relació entre els plantejaments exposats en la documentació organitzativa del centre i la realitat escolar tant a nivell de centre com d'aula).
- Ajustament entre els aprenentatges adquirits durant el Grau de Mestre i la realitat en l'aula-centre escolar. (Consisteix a establir un contrast entre els continguts teoricopràctics desenvolupats durant el grau de Mestre en comparació de les situacions reals en el context escolar. Es tracta d'oferir una reflexió crítica sobre la vinculació entre l'aprenentatge realitzat durant el grau i la realitat educativa, sobre la base de:
 - o la funcionalitat del contingut teòric i pràctic après en les assignatures respecte a la realitat escolar,

- anàlisi de la metodologia didàctica utilitzada en el procés d'ensenyament-aprenentatge i la seua aplicació en les diferents àrees,
- desenvolupament i resultats de l'aplicació del Programa Plurilingüe, etc.

3. ALTRES ACTIVITATS REALITZADES

Explicació d'aquelles activitats en què s'haja participat (excursions, projectes, activitats extraescolars, reunions de cicle, etc.).

4. CONCLUSIONS I/O REFLEXIÓ PERSONAL

A mode de conclusió, realització d'una reflexió personal sobre l'experiència durant el Pràcticum I.

5. REFERÈNCIES

S'ha de citar la bibliografia i webgrafia que utilitzada per a l'anàlisi de la documentació del centre o durant el procés de desenvolupament de la memòria.

6. ANEXOS

En aquest apartat es pot incloure qualsevol aspecte a destacar per l'alumne en pràctiques (taules d'anàlisi de dades, fitxes d'observació, etc.).

4. FORMAT I REDACCIÓ DE LA MEMÒRIA

La memòria final serà avaluada atenent dos aspectes: contingut i format de presentació.

A) CONTINGUT

0. INTRODUCCIÓ

(Presentació general de los continguts exposats en la memòria).

1. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA DE LA REALITAT ESCOLAR

- a) Descripció del centre.
- b) Context socioeconòmic, mediambiental, cultural i sociolingüístic del centre.
- c) Descripció orgànica i acadèmica del centre.
- d) anàlisi del Projecte Educatiu de Centre.
- e) Anàlisi del Programa Plurilingüe o Lingüístic.
- f) Anàlisi de la Programació General Anual.
- g) Programacions didàctiques (cicle).
- h) Coordinació docent.
- i) Relació del centre amb les institucions i la comunitat educativa.

2. OBSERVACIÓ, ANÀLISI I REFLEXIÓ CRÍTICA DE LA REALITAT DE L'AULA

- a) Organització i funcionament de l'aula.
- b) Característiques generals i psicoevolutives del grup/classe.
- c) Necessitats específiques de suport educatiu.
- d) Programació didàctica en l'aula.
- e) Descripció analítica i crítica de les activitats de col·laboració en la tasca docent i organitzativa amb la mestra tutora o el mestre tutor.
- f) Competències, objectius i continguts de les activitats realitzades directament per l'alumne/a practicant amb l'alumnat del grup/classe i sota la supervisió de la tutora d'aula.
- g) Tutoria.
- h) Col·laboració i coordinació amb les famílies i/o institucions.
- i) Vinculació teoricopràctica.
 - Ajustament entre el Projecte Educatiu de Centre, la Programació General Anual i la pràctica en l'aula-centre escolar.
 - Ajustament entre els aprenentatges adquirits durant el Grau de

3. ALTRES ACTIVITATS REALITZADES

4. CONCLUSIONS I/O REFLEXIÓ PERSONAL

5. REFERÈNCIES

6. ANNEX

B) FORMAT DE PRESENTACIÓ

Les memòries del Pràcticum I es presentaran a ordinador, grapades o enquadernades i amb totes les pàgines numerades. En la contraportada s'adjuntarà en format digital (CD/DVD).

Primera pàgina: Portada. Han d'aparéixer els elements següents:

- El logotip de la UA en la part superior.
- El nom del Centre: Facultat d'Educació, Universitat d'Alacant.
- El tipus de treball: Memòria: Pràcticum I.
- Especialitat de Magisteri cursada
- Nom i cognoms del /de l'autor/a.
- El curs acadèmic.

Segona pàgina:

- Nom i cognoms de l'autor/a.
- Nom i localitat del Centre on es realitzen les pràctiques.
- Nom i cognoms del/de la Tutor/a de centre escolar.
- Nom i cognoms del/ de la Tutor/a de la Facultat.

Tercera pàgina:

- Índex de l'estructura de la memòria, tenint en compte l'organització proposada en aquesta guia en l'apartat "contingut". En l'índex han de constar totes les parts del treball i la pàgina on comença cadascuna de les parts.

Quarta pàgina i següents:

- Redacció del text de la memòria.
- En l'annex es poden incloure tots els documents, notes de camp, fotografies i dibuixos que estimen oportuns per a una major comprensió de la memòria.

L'extensió recomanada se situa entre 10.000-15.000 paraules exceptuant els annexos, tret dels casos que per la naturalesa del treball no siga recomanable aquest criteri.

- Tipus de lletra: Times New Roman o Arial de 12 punts, i 1,5 de interlineat. Marges de 3 cm. Excepte l'inferior de 2,5 cm.
- Pàgines numerades.
- Utilitzar un llenguatge per a la igualtat de gènere.
- L'autoria de les fonts consultades s'haurà de citar sempre en l'apartat de bibliografia o webgrafia.
- S'ha d'evitar la intertextualitat. Quan s'inclouran les citacions literàries s'ha d'indicar la seua referència.
- Referències: La bibliografia i webgrafia comprén el llistat de les obres consultades i expressament citades al llarg del treball. Es presentarà al final de cada Treball i se citarà seguint les normes de l'Associació de Psicologia Americana (APA). Com a document orientatiu es pot consultar "Estilos de referencia" disponible en la RUA en el següent enllaç: <http://hdl.handle.net/10045/18839>

NOTA: La incorrecció ortogràfica i expressiva disminuirà la qualificació final del treball.

C) RESPONSABILITATS EN L'OBTENCIÓ I ÚS DE LA INFORMACIÓ

Utilització de dades personals

En el moment de realitzar el portfoli del Pràcticum I és imprescindible evitar la utilització de dades personals (noms, adreces, etc.) que puguin identificar a les persones (alumnes, docents, com de qualsevol altre professional o familiar). Per això, per a facilitar la redacció d'experiències i reflexions, s'han d'utilitzar noms ficticis o indicar únicament la inicial del nom.

Gravacions, fotografies i difusió d'arxius

Quan s'estarà en un Centre escolar, la realització d'enregistraments de vídeo de les activitats escolars, fotografiar a l'alumnat, les seues famílies, els docents o altres, i la seua posterior publicació en qualsevol mitjà digital o imprès (i.g., internet, publicacions electròniques o impreses, portfoli del Pràcticum, etc.) és un assumpte delicat que exigeix conèixer i respectar la legislació vigent. Abans de realitzar qualsevol d'aquests actes (gravar, fotografiar, publicar, etc.), s'ha de consultar tant al tutor de pràctiques com al director del Centre i informar-se sobre el procediment que tenen establert a l'hora de treballar amb imatges com: demanar permís als responsables dels menors i docents, traure d'esquena o esborrar la seua cara amb un programa d'edició d'imatge, cercar un enquadrament on no s'aprecien les cares, o simplement no realitzar enregistraments ni fotografies. En cas de dubte, han d'abstenir-se de publicar cap imatge. Les següents lleis regulen els drets que qualsevol ciutadà, especialment el menor, tenen pel que fa a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge:

- Drets fonamentals i llibertats públiques, regulat pel Títol I de la Constitució (article 18).

- Llei Orgànica 1/1982, de 5 de maig, sobre protecció civil del dret a l'honor, a la

intimidat personal i familiar i a la pròpia imatge.

- Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor (article 4)

- Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre de Protecció de Dades de Caràcter Personal: Obligacions i responsabilitats del Centre i els docents pel que fa a la informació personal de l'alumnat.

CAPÍTOL 3. AVALUACIÓ DEL PRÀCTICUM I

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu. Haurà d'analitzar i valorar els processos d'aprenentatge de l'estudiant que

corresponguen als coneixements, habilitats i actituds dels objectius i continguts de les assignatures. En aquesta avaluació es prestarà especial atenció tant al desenvolupament de les competències relacionades amb la implicació en el centre on es desenvolupen les pràctiques com al desenvolupament de les competències d'interpretació de la realitat educativa – que els estudiants coneixeran en els centres escolars- mitjançant l'ús de coneixements teòric pràctics treballats en la facultat, i a les competències per a expressar aquests coneixements mitjançant textos escrits de diferent tipologia que exposen i justifiquen el treball realitzat durant la pràctica.

Els percentatges de l'avaluació se subdivideixen en:

- Valoració per part del centre del treball ocupat per l'alumne (30%) [Mestre/tutor del centre escolar]
- Treballs de seguiment dels aprenentatges elaborats per l'alumne, com carpetes d'aprenentatge o diaris (25%) [Mestre/tutor de centre // Professor/a tutor/a de facultat]
- Memòria tutoritzada (40%) [Professor/a tutor/a de facultat]
- Autoavaluació de l'alumne (5%) [Alumne/a]

El procés d'avaluació dels estudiants pot incloure l'elaboració d'un informe del grau d'adquisició individual d'aprenentatges en funció de la pràctica realitzada.

CAPÍTOL 4. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA RECOMANADA

LEY ORGÁNICA 2/2006, de 3 de mayo, de Educación (BOE 04.05.2006).
Legislación básica del sistema educativo.

REAL DECRETO 1630/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación infantil.

REAL DECRETO 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas de la Educación primaria.

ANEXO I, REAL DECRETO 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se fijan las competencias básicas como elementos integrantes del currículo.

DECRETO 233/1997, de 2 de septiembre, del Gobierno Valenciano, por el que se prueba el Reglamento Orgánico y Funcional de las escuelas de Educación infantil y de los colegios de Educación Primaria (DOGV 08.09.1997).

DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana.

DECRETO 38/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establece el currículo del Segundo Ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana (DOCV 03.04.2008).

DECRETO 111/2007, de 20 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana (DOCV 24.07.2007).

DECRETO 127/2012, de 3 de agosto, del Consell, por el que se regula el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria en el Comunidad Valenciana. (DOCV 06.08.2012).

Referències bibliogràfiques

Bautista García-Vera, A. y Velasco Maíllo. H. (2011). *Antropología Audiovisual, medios e investigación en educación*. Madrid: Trotta.

Berliner, D. C. (1987) 'Ways of thinking about students and classrooms by more and less experienced teachers', in: J. Calderhead (Ed.), *Exploring teachers' thinking*. (London, Cassell), 60-84.

Borko, H., y Putman, R. T. (1996) '*Learning to teach*', in D. Berliner & R. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology*, (New York, Simon & Shuster Macmillan), 673-708.

Brockbank, A. y McGill. I. (2002). *Aprendizaje reflexivo en la educación superior*, Madrid, Morata.

Cabrerizo, J., Castillo S. y Rubio J. (2010). *El Prácticum en los Grados de Pedagogía, de Magisterio y de Educación Social*. Madrid, Pearson.

Jakku-Sihvonen, R. y Niemi H. (eds.) (2011). *Aprender de Finlandia. La apuesta por un profesorado investigador*. MEC-Kaleida/ Octaedro.

Korthagen, F. (2001). *Linking Practice and theory; the pedagogy of Realistic Teacher Education*, London: Eribaum.

Mckernan, J. (2001). *Investigación-acción y currículum*, Madrid, Morata.

Perrenoud, Ph. (2004). *Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar*, Barcelona: Graó.

Pujolar, J., Gonzàlez, I., FonT, A. i Martínez, R. (2010). *Llengua i joves. Usos i pecepcions lingüístics de la joventut catalana*. Barcelona, Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut.

Torrego Seijo, J. C. y Negro. A. (2012). *El aprendizaje cooperativo en las aulas: fundamentos y recursos*. Madrid: Alianza Editorial.

Zabala, A. y Arnau. I. (2007). *Cómo aprender y enseñar competencias*, Barcelona, Grao.

Zabala, A. (coord.) (2011). *Què, quan i com ensenyar les competències bàsiques a primària: Proposta de desplegament curricular*. Barcelona, España: Graó.

Zoltán, D., (2008). *Estratègies de motivació en l'aula de llengües*. Col·lecció Manuals, 123. Editorial UOC.

Articles

Angulo, J. F. (1993). "¿Qué profesorado queremos formar?", *Cuadernos de Pedagogía*, 220, 36-38.

Baildon, M. y Damico, J. (2008). Negotiating epistemological challenges in thinking and practice: a case study of a literacy and inquiry tool as a mediator of professional conversation. *Teaching and Teacher Education*, 24(6), 1645-1657.

Bordas, I. y F. Cabrera. (2001). "Estrategias de evaluación de los aprendizajes centrados en el proceso", *Revista española de pedagogía*, 218, 25-48.

Borko, H., Lalik, R., & Tomchin, E. (1987) 'Student teachers' understanding of successful and unsuccessful teaching' *Teaching and Teacher Education*, 3(2), pp.77-90.

Broeckmans, J. (1986) 'Short-term developments in student teachers' lesson planning', *Teaching and Teacher Education*, 2(3), 215-228.

Buczynski, S., y Hansen, C. B. (2010). Impact of professional development on teacher practice: uncovering connections. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 599-607.

- Burbank, M. D., y Kauchak, D. (2003). An alternative model for professional development: investigations into effective collaboration. *Teaching and Teacher Education*, 19(5), 499-514.
- Butler, D. L., Lauscher, H. N., Jarvis-Selinger, E., y Beckingham, B. (2004). Collaboration and self-regulation in teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 20(5), 435-455.
- Clarke, D., y Hollingsworth, H. (2002). Elaborating a model of teacher professional growth. *Teaching and Teacher Education*, 18(8), 947-967.
- Craig, C. J. (2003). What teachers come to know through school portfolio development. *Teaching and Teacher Education*, 19(8), 815-827.
- Criado, M. J., Marcos, J., García L. O. y Martínez R. (2009). "El Prácticum como enseñanza reflexiva: una propuesta de innovación didáctica realizada en la Facultad de Educación de la UAH", *Pulso*, 32, 201-220.
- Fantilli, R. D., y McDougall, D. E. (2009). A study of novice teachers: challenges and supports in the first years. *Teaching and Teacher Education*, 25(6), 814-825.
- Johnson, L. E., Reiman, A. J., y Richard, W. (2007). Beginning teacher disposition; examining the moral/ethical domain. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 676-687.
- Maquilón Sánchez, J.J. (Coord.). 2011. "Nuevos desafíos en la formación del profesorado", Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 36 (14,1).
- Reis-Jorge, J. (2007). Teachers' conceptions of teacher-research and self-perceptions as enquiring practitioners e a longitudinal case study. *Teaching and Teacher Education*, 23(4), 402-417.

- Roselló, V. (2011). Cap a una educació plurilingüe: una proposta d'investigació-acció. *Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa*, 2(2), 3-18.
- Skerrett, A. (2010). "There's going to be community. There's going to be knowledge": design for learning in a standardised age. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 648-655.
- VV.AA. (2011). La formación práctica de estudiantes universitarios: repensando el Prácticum. *Revista de Educación* 354 (nº monográfico).
- Watzke, J. L. (2006). Longitudinal research on beginning teacher development: complexity as a challenge to concerns-based stage theory. *Teaching and Teacher Education*, 23(1), 106-122.
- Zeichner, K. (1987). "Enseñanza reflexiva y experiencias de aula en la formación de profesorado", *Revista de Educación*, 282, 161-189.
- Zwart, R. C., Wubbels, Th., Bolhuis, S., y Bergen, Th. C. M. (2008). Teacher learning through reciprocal peer coaching: an analysis of activity sequences. *Teaching and Teacher Education*, 24(4), 982-1002.

Revistes

Cercle XXI. Butlletí virtual.

nº 8. Les famílies multilingües en l'entorn català. Articles sobre:

Els usos lingüístics a les llars a Catalunya, d'Elena Sintes Pascual,

Quatre converses amb famílies multilingües, de Roser Térmens,

Entrevista a Anna Solé, de Miquel Strubell,

Llengua, llengua, llengua, de Toni Fernández

Famílies lingüísticament mixtes segons l'enquesta EULP08, de Natxo Sorolla.

Guix: Elements d'acció educativa. Barcelona, Graó.

nº 359 (novembre) 2009. *Competències a l'escola*

Revista Alioli, publicada per l'STEPV.

nº 241 (primavera de 2011). El present i el futur del valencià en el sistema educatiu.

Webgrafia

Competencia y currículo: transformar el currículo para reinventar la escuela.

Ángel Pérez Gómez.

<http://www.youtube.com/watch?v=XraE9GmUNgU>

Competencias tecnológicas y currículo. D. Jordi Adell Segura.

http://www.youtube.com/watch?v=Ri_S7_a12y0

Formar en futuro presente. Acerca de la experiencia.

Dr. Jorge Larrosa

<http://www.youtube.com/watch?v=wT3ck-7N-Rk>

Guia de l'Ensenyament Plurilingüe (Infantil i Primària). Escola Valenciana presenta aquesta guia assessora sobre els procediments, documentació i tràmits per a sol·licitar el canvi d'un programa d'ensenyament en castellà a un d'ensenyament en valencià.

<http://www.escolavalenciana.com/arxiu/upload/odl/guiapluri.pdf>

Resums de les ponències de la '1a Jornada d'Intercanvi d'Experiències Pedagògiques entre els territoris de parla catalana: Ensenyar i aprendre llengua en el context actual'. Tortosa, 21 i 22 de gener de 2011.

<http://primerajornadaterritoris.blogspot.com.es/>

Vicent Pascual. És la proposta d'Escola Valenciana i la UEM per a la transformació dels actuals programes educatius bilingües valencians en programes plurilingües i interculturals.

http://www.fev.org/lesclaus/Model_escola_plurilingue.pdf